

pt, zal deze
onderwijzer
onderwijzer
antwoordend
ij 25 gulden
t de onder-
olboeken en
hij van alle
cent winst,
20 cent 2½
winst mocht

gebouw, de
woning. De
onderscheid
ende aan de

en, want de
van 's Maan-
12, 's namid-
vondschool"
zomers van
rwijzer een
ij deze zelf
nd 2 Februa-
amissie, een
tractement

den predi-
12 October
van f50.—
een beroep
rie voorzien
eroep.
lermaal een
begeleidend
eente, is het
i van beide,

erste kind,
en altijd ge-
ds afstaan.
En als hij
egenend af-
zeggen, dat
had mogen
ngetje. Ook
P. de Jong
g hij kwam,
zijn gelief-

ten en ver-
ze van der
Kampen op-
st intreden.
LLMANN.

KE-
VEN

fte.

igenoeg ont-
er niet om
ik beter te
unnen steu-
n aldus een
g komende
s enkele ci-
d, pas ver-
de verschil-
laatste tijd
bedoel Prof.
k. 1)

ig, dat ook
tsluiten. In
ng van het

verkeeren, is
ing een mid-
aan niet mag

vengenoemd
en, dat ook
II, blz. 332
werkstaking
jd tusschen
ok de twee
ven poogde
ht verdient
schreef. Hij
der nog de
vlak daar-
„zoo ruim
, opdat ook
stelling van
ls is deze

idartikel over
eesink betref-
A. S.
dit werd ge-

wensch geheel in vervulling gegaan en het staat te bezien, of Geesink thans nog den arbeider de „verdrukte partij” zou noemen en of de nadien geheel gewijzigde omstandigheden hem ook in de bespreking van het vraagstuk der werkstaking niet tot een bredere uiteenzetting zouden hebben geroept.

Ik wil nu zonder veel commentaar enkele citaten geven. Dit geschiedt niet met de opvatting, alsof met zulke citaten het debat zou zijn beslist, maar meer om de lezers van „De Reformatie” te prikkelen tot kennisneming van dit boek.

Geesink zegt dan bij de behandeling van het vierde gebod (Deel I, blz. 346):

„Ex. 20:11 verwijst blijkbaar naar wat in Gen. 2 vs 1—3 van het rusten Gods op den zevenden dag na het zesdaagsehe scheppingswerk verhaald wordt. Het doen Gods wordt hier dus aan den mensch ter navolging gesteld”.

(Bladzijde 366):

„Het is met name Calvijn, die daarop wijst, wanneer hij („Instit.” II, 8:30) bij de bespreking van het vierde gebod zegt: „want het heeft geen klein gewicht om des menschen ijver op te wekken, als hij weet, dat hij het voetspoor van zijn Schepper betreedt”.

Verder bij het vijfde gebod (blz. 377):

„God draagt het gezag dan ook nooit aan een mensch over.”

en voorts (eveneens op blz. 377):

„Dit heeft tengevolge, dat er een macht van menschen is om anderen hun wil op te leggen, te gebieden. Dit menschelijk gezag is dienend tegenover God, tegenover menschen heerschend, mitsdien nooit absoluut, maar altijd beperkt.”

(Het dienend tegenover God aanbevolen ook aan wie als patroon is gesteld.)

(Blz. 378/379):

„In zijn bijzondere genade handhaaft God Zijn gezag door Christus tot Koning van Zijn Kerk te hebben gezalfd en door bij de wedergeboorte dat geestelijke leven te werken, dat zich straks als heilige liefde voor God en Zijn ordinantiën openbaart. De wil wordt overgeboogen, gehoorzaamt om Gods wil alle van God gegeven gezag, eert uit liefde ook den mensch”.

en verder (blz. 379):

„Vandaar, dat de menschelijke wil, waar hij zich als wet in huisgezin, maatschappij en staat doet gelden, vaak tegen Gods wil kan ingaan. Hieruit kan dan ook ontstaan de plicht van weerstand tegen menschelijk gezag (cf. Hand. 5:29)”.
(Men bemerkt hier reeds den grondslag voor de reeds geciteerde conclusie omtrent het niet volstrekt mogen ontzeggen van de werkstaking (blz. 385, zie boven).

Aandacht verdienen de woorden: „legen Gods wil” en het daarop betrekking hebbende „Hieruit”. Dit is conform mijn opvatting: eerst als doorwerken beteekent een schenden van eenig gebod Gods, dan desnoods ook staking!

Na de bespreking van de verhouding tegenover het dienstpersoneel in huiselijken kring, gaat Geesink op blz. 383 over tot de bespreking van „het gezag en de sociale quaestie”. Hieruit citeer ik:

„Bij de bespreking van deze verhoudingen nu sta op den voorgrond, dat ook hier evenals bij de patria potestas (d.i. de macht van den vader als hoofd van het gezin. A. S.) en het magistraal gezag een verhouding van meerderen en minderen, van gezag en gehoorzaamheid bestaat, echter met dit verschil, dat het eigenaardige bij dit gezag ligt in de leiding (en opleiding) en in het zich gewillig laten leiden.”

Na de opmerking, dat de slavernij heeft plaats gemaakt voor de vrije dienstbetrekking van patroon en gezet zegt Geesink op blz. 384:

„Hiermee bleef echter toch de verhouding van gezag en gehoorzaamheid.”

Blz. 385:

„Met een loon, waarvan de arbeider met de zijnen kan leven en bij een arbeidsduur, die hem één vrijen dag op de zeven en behoorlijke rust op een etmaal geeft, mag de patroon den dienst van den arbeider huren en van zijn recht om te bevelen en te leiden gebruik maken. Zulk een patroon moet dan ook door de arbeiders geëerd en gehoorzaamd en voor den arbeider geldt tegenover zulk een patroon ook het „met hun zwakheden en gebreken geduld hebben” van den catechismus. Het is christenplicht alle poging om hiertoe te geraken te steunen.”

en op blz. 386:

„Eindelijk heeft de kerk in haar prediking de ordeningen Gods voor patroon en arbeider te ontvouwen (rechtvaardigheid en billijkheid, gehoorzaamheid en eerbied). Aan actie op politiek en sociaal gebied als zoodanig geen deel nemend, heeft zij deze actie bij haar leden in het rechte spoor te houden”.

Men herleze hierbij hetgeen anderen (niet) willen van onze predikanten en ouderlingen.

En eindelijk (blz. 386):

„Naar het schoone woord van Robertson voegt de kerk in den tegenwoordigen strijd tusschen kapitaal en arbeid de rol van Abigail tusschen den rijken Nabal en den hongerenden David.”

• • •

Hoe noodig het is hier principiële voorlichting te geven en dus ook aan te toonen, waarom of de leeraars van de slechts-twee-voorwaarden of ik (en nog wel enkelen nevens mij) zoo kunnen dwalen, blijkt wel uit het feit, dat de jongeren onder ons zich met het vraagstuk der werkstaking blijven bemoeien.

In „Luctor et Emergo”, het orgaan van den Bond van Christelijk Gereformeerde Jongelingsverenigingen in Nederland van 10 December 1931 komen, wat wij zouden kunnen noemen, stellingen voor van inleidingen, niet maar op een plaatselijke vereeniging, maar op de afdeling Zuid-Holland te houden. Er zijn stellingen pro en contra.

Van de contra-stellingen behoeft ik weinig te zeggen; Nr II luidt als volgt:

„Alleen dan, wanneer de patroon zijn knecht dwingt direct tegen Gods gebod in te gaan, ontstaat het recht tot werkstaking voor den betrokkene.”

De stellingen „pro” zijn zeer uitgebreid en toch, als ik het goed zie, is het resultaat niet verschillend van de stellingen „contra”. In de Xe der pro-stellingen komen o.a. deze woorden voor:

„Geoorloofd is een werkstaking eerst dan, als het gaat om goederen, welke getuigen den arbeiders verhinderen zou de hun door God op de schouderen gelegde taak naar behoren te vervullen.”

Als ik deze regelen goed versta, is ook dit begrepen in hetgeen ik in mijn vroeger gegeven beschouwing en ook in het bovenstaande heb betoogd. Ik moet verklaren, dat de „ligging” van deze beide inleiders, op dit punt, mij nader is dan die van hen, die nu, in 1932, nog als apologeten der slechts-twee-voorwaarden meenen te mogen optreden.

Ik hoop, dat op ons nog niet van toepassing zal zijn de 5e der contra-stellingen:

„Naarmate de tijdgeest terrein wint op het Christelijk erf, oordeelt men oppervlakkiger over het „recht tot werkstaking.”

's Gravenhage.

A. SCHILDER.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

De anatomische gedachte in de Geneeskunde.

II.

De tijd, waarin de anatomische gedachte de signatuur werd van het geneeskundige denken, had over het algemeen meer oog voor het stoffelijk substraat, dan voor datgene, wat er door gedragen werd.

De geest, die door renaissance en reformatie vrij gemaakt scheen van elk gezag en iederen dwang, werd reeds lang niet meer bevredigd door wat de godsdienst hem kon bieden. Niet meer gebodend door metafysische overpeinzingen, voldeed tenslotte ook het rationalisme met zijn strenge denk-systemen niet langer aan zijn behoeften. En zoo wendde het menschelijk denken, vervreemd van de religie, wars van metafysische speculatie, vermoed van de logische constructie, zich eindelijk tot de natuur, wel is waar niet om over haar oorsprong, wezen en doel te zinnen in wat haar ijdele natuurphilosophie moest schijnen, maar onweerstaanbaar aangetrokken door het nieuwere natuuronderzoek, dat het meest geheimzinnige gebeuren in de natuur wist te ontsluiten en physisch-rationeel voor te stellen als de resultante van verschillende krachten, die gedeeltelijk in een zelfde richting werkten en op een bepaalde wijze met elkander interfereerden.

Hier scheen men dan tenslotte de zekerheid te vinden, die men zo lang elders, in den hemel en op de aarde, in godsdienst en mystiek, in de rede en in het eigen bewustzijn tevergeefs had gezocht. En deze nieuwe zekerheid was tegelijk de eenig mogelijke. In datgene wat men met oogen ziet en met handen tast, kan men zich immers nooit vergissen. Slechts dat wat met den blik der oogen kon worden aanschouwd, en met den druk der vingers bevoeld, had bestand voor den kritisch gezindten geest. De wetenschap die zich op die gegevens baseerde, was de natuurwetenschap. En die exacte natuurwetenschappen met haar positieve resultaten, die mathematisch konden worden verwerkt, gaven het eenig vaste fundament voor de geheele wetenschap. Haar methode was de eenig juiste.

Geleerd door deze ervaring, geleid door dit inzicht, scheen men tenslotte alleen maar gerechtigd te zijn vertrouwen te schenken aan feiten en gegevens die in maat en getal exact waren uit te drukken en vast te leggen. Van zulk een uitgesproken voorliefde voor exacte, positieve resultaten was het maar een kleine stap meer tot een positivisme, en al het andere, al wat niet zinlijk waarneembaar was, voor schijn te verklaren en een materialistische wereldconceptie te aanvaarden. Het is duidelijk, dat in zulk een gedachtenfeer, waarin zinlijke waarneembaarheid, stoffelijkheid en materie de opperste grootheden, maat en getal de eenig gangbare pasmunt zijn, de anatomische gedachte, zooals ik haar in een vorig artikel omschreef, en zooals ze door Virchow bijna pathetisch was voorgedragen, het meest natuurlijk correlaat was in het

medisch denken. Ook zij aanvaardde immers geen levensuiting, en zeker geen ziekelijke levensuiting zonder een stoffelijk, en dus anatomisch aanwijsbaar substraat, dat dan het wezenlijke was. Ook voor dit soort natuurgebeuren werd er een grondslag gezocht, die voor het natuurwetenschappelijk bewustzijn te handhaven was en langs natuurwetenschappelijke methode kon worden benaderd. Haar aantrekkelijkheid, in het bieden van een vasten grond voor de tevoren min of meer zwevende begrippen van ziekte en gezondheid, werd nog verhoogd door het feit, dat ze den weg scheen te wijzen waarlangs een succesvolle bestrijding der ziekte kon worden verkregen, en ook nu nog geldt als hoogste belooning voor het therapeutisch streven een anatomische genezing.

Achteraf, wanneer men niet meer midden in het dialectisch proces der meeningen staat, en men de grotere samenhangen beter kan overzien, is men geneigd hierin reeds voor de anatomische gedachte een vitium originis, een geboortevlek te zien, en verwondert men er zich nauwelijks meer over, dat niet weinige geesten zich thans van haar gaan afwenden.

Maar men vergeet niet, dat de anatomische gedachte, die er toe aanspoorde hardnekkig te blijven zoeken naar de lichamelijke afwijkingen bij de verschillende ziekten, aan het geneeskundig kennen en kunnen een ontzaglijke winst heeft gebracht, die men niet spoedig zal overschatten.

Te verwonderen behoeft dit geenszins. Het is immers in de geschiedenis van het denken een zeer gewoon verschijnsel, dat ideeën, wier draagwijdte in den aanvang hunner historische loopbaan principiëel worden overschat, of die later zelfs in wezen onjuist blijken te zijn, toch de feitelijke kennis op het oogenblik van hun bloei ten zeerste kunnen verrijken, en als werkhypothese buiten-gemeen vruchtbaar kunnen zijn, waar ze als een sterke prikkel dienst doen. Zoo is het bijvoorbeeld niet te zeggen in hoeveel opzichten de evolutietheorie het feitenmateriaal der vergelijkende anatomie en biologie heeft verruimd, ook al bleek ze geen voldoende basis voor een wereldbeschouwing en wankelt ze heden ten dage zelfs op haar grondvesten.

Zoo heeft ook de anatomische gedachte in een tijd, wier krachten in detailonderzoek dreigden op te gaan en te versplinteren, duidelijk een eenheid van onderzoekrichting voorgeschreven, die aan den voortgang der wetenschap ontegenzeggelijk ten goede kwam.

Maar dat neemt niet weg, dat, al is het denken van vele geneeskundigen ook nu nog practisch geheel naar haar georiënteerd, ze, even nadrukkelijk als ze door Virchow voor veertig jaar werd geponeerd, nu even beslist in haar consequenties moet worden afgewezen. De denkconstructie, waartoe ze voerde, was de cellulairpathologie, die het anatomisch substraat van ieder pathologisch gebeuren nader zijn plaats zoekt te wijzen in de cel of in een bepaalde celgroep, waaruit het menschelijk lichaam tenslotte is opgebouwd. Met de cellulairpathologie valt echter ook de anatomische gedachte. En wij hebben geleerd, hoe de cellulairpathologie eenvoudig niet meer in staat is de bekende feiten te verklaren, hoe het niet waar is, dat ook voor iedere zenuwziekte een stoffelijk substraat aan te wijzen is, of dat ieder ziekelijk proces hier of daar in het lichaam kan worden gelocaliseerd. En vooral is het onjuist gebleken dat de anatomische afwijking in de meeste gevallen den afloop eener ziekte zou bepalen.

Reeds de geheele leer van de klieren met inwendige afscheiding is daar om dit onmiddellijk te doen inzien. Hoe talrijk zijn de eigenaardige ziektebeelden die daarmede samenhangen en waarbij de ontledkunde ten eenenmale in gebreke blijft de anatomische afwijking aan te toonen.

Maar ook voor geheel andere geneeskundige discipline's blijft ze volkomen onvruchtbaar. Zoo voor de immunologie, de leer van het eigen verweermogen van het lichaam. Aan welke cel, aan welk celsysteem zijn de afweerkrachten verbonden, die men immuniteit pleegt te noemen, en die zoo buitengewoon belangrijk zijn voor den afloop van menige infectieziekte, maar wier werkingswijze geheimzinnig is en blijft? Hier stuit men dadelijk op intieme functieregelingen, die niet aan een cel zijn gebonden en waarvan het anatomisch substraat nimmer in de weefselcoupe zal kunnen worden bezichtigd. En duiden de fijnere stofwisselingsstoornissen, wier studie thans meer en meer gelukt, niet op reguleerende invloeden, die boven cel en celgroep uitgaan? De moderne geneeskunde komt niet meer uit zonder extra- en supracellulaire principe's van regulatie der orgaanfuncties. En op hetzelfde oogenblik dat de anatomische gedachte te eng blijkt om dergelijke beginselen in zich op te nemen, verliest ze haar centrale plaats in het medisch denken van den huidigen dag.

Zoo wendt het geneeskundig denken zich in de laatste tien jaren welbewust in een andere richting, die zich echter op dit oogenblik nog niet volkomen scherp in haar geheele lengte laat omlijnen en afgrenzen. Zeer zeker heeft het enkele wezenlijke inzichten gewonnen. Zoo ziet het in de beschouwing der verhouding van het menschelijk lichaam als geheel en dat in zijn deelen uiteengelegd, in het geheel méér dan de som der deelen. De diepe

zin der totaliteit, haar eigen qualiteit is voor haar opgegaan. Begrippen als gestel en constitutie, neiging en aanleg zijn weer in eere hersteld. Bovendien heeft men oog gekregen voor de eigen variaties der functie.

Al kan zoo de anatomische gedachte niet meer het leidend principe zijn in onze algemeene beschouwingen, alle beteekenis heeft ze nog niet verloren. Het is thans juist zaak voor de moderne geneeskunde om niet den pasverkregen grond onder de voeten te verliezen en de feitelijke winst teloor te laten gaan, die de anatomische gedachte ons pas heeft gebracht. Want de ontleedkunde is en blijft de onontbeerlijke grondslag voor de kennis van de menschelijke ziekteleer. Zij leert ons kennen de vaste structuurverhoudingen in het organisme en de fijnere weefselfifferentiatie, en geeft aldus de momenten aan, waarin en waartusschen zich de vitale processen afspelen.

G. A. LINDEBOOM.

ZENDING EN EVANGELISATIE

James Hudson Taylor.

II.

Men heeft aan de zending van Hudson Taylor wel den naam van „geloofszending” gegeven. Nu heeft Taylor voorzeker in de kracht des geloofs geleefd en gehandeld; op het geloovig gebed ontving hij de zendingen, de tientallen en honderdtallen; doch het gaat niet aan, den naam van „geloofszending” voor zijn arbeid op te eischen. Alle zending rust op en geschiedt door het geloof; zonder geloof zou de zendingsarbeid immers het treurigste werk zijn, wat er gedaan werd. Daarover behoeft geen woord te vallen.

Maar dat de arbeid van Hudson Taylor wel zeer bijzonder in het teeken des geloofs stond, is buiten kijf.

Om dit te verstaan, zullen wij goed doen de stichting van Taylor, de China Inland Mission, wat van naderbij te beschouwen.

De naam spreekt reeds voor zichzelf: zijn zending zou zich met het binnenland van China inlaten. Hij stelde zich niet tevreden met de zeekust; daar werd trouwens door andere zendingsgenootschappen gewerkt; maar China binnen te trekken, in de onbekende streken het Evangelie te brengen, was voor Taylor het ideaal, neen, de eisch Gods.

Eerst had hij op zichzelf den arbeid verricht. Maar na zijn thuiskomst in 1865 werd hij zich bewust, dat meerderen, velen, zeer velen zelfs, voor China noodig waren. Toen hij dan ook op den gedenkwaardigen 25en Juni van dat jaar om 24 zendingen bad, voor elke onbezette provincie twee, was daarmee de China Inland Mission geboren.

Langzamerhand groeide het werk uit tot een uitgebreide organisatie. Het is voor ons niet noodig den groei van dit zendingsgenootschap na te gaan; van meer belang is de beginselen te onderzoeken, waardoor deze zending zich van alle andere zendingen, ook van de onze, onderscheidt.

Het boekje van Broomhall, dat wij een vorig maal aankondigden, uitgave van J. N. Voorhoeve te Den Haag, licht ons hierover in; nog meer systematisch geschiedt dit door prof. Julius Richter in zijn „Das Werden der Christlichen Kirche in China”, terwijl ook prof. Martin Schlunk in zijn „Grosze Missionsführer” den eigen aard dezer Missie kort en bondig ontvouwt en een goede critiek geeft.

Allereerst is de C. I. M. „pandenominational” en „international”. Het was alzoo voor Taylor onverschillig, van welke belijdenis zijn zendingen waren en tot welke kerk zij behoorden (n.l. Protestantisch); ook zocht hij zijn arbeiders in alle streken der wereld, in Amerika, Europa en Australië. De overgave aan Jezus Christus en de oprechte liefde voor Zijn Naam en Koninkrijk, waren Taylor genoeg voor een uitzending naar China.

Ten tweede, er werd geen vast salaris beloofd, veel minder gegarandeerd; de zendingen moesten vertrouwen, dat de Heere voor hen zorgen zou. Daarom maakte de C. I. M. geen schulden; wat men ontving werd uitgegeven.

Om aan het noodige geld te komen, hield (en houdt) men geen openlijke inzamelingen, geen collecten in de kerken of aan de huizen; slechts vrijwillige gaven werden aangenomen. Ook worden de namen der gevers niet gepubliceerd; de gever ontvangt een genummerd ontvangstbewijs, en kan van dit nummer de openlijke verantwoording in de bladen vinden.

Voorts berust de leiding dezer zending niet bij een bestuur in het moederland, maar bij zendingsdirectors op het zendingsveld, die door een Raad van oudere en ervaren zendingen worden terzijde gestaan. Het heeft Taylor veel strijd gekost, om het zoover te krijgen, maar ten slotte gelukte het hem: niet in het moederland, maar bij de zendingsarbeiders zelf liggen de beslissingen!

Ten vijfde, het werk wordt zeer planmatig verricht, het wordt nauwkeurig uitgestippeld, en naar een bepaald bestek uitgevoerd. Het doel der zen-

ding was voor Taylor niet de christianisatie, maar de evangelisatie van China. Daarom zet de C. I. M. zich niet in een bepaald gebied neer, om daar te blijven, en door de prediking, den schooldienst en het hospitaalwerk, de kerk er te stichten en uit te breiden. Neen, in den kortst mogelijken tijd moet China het Evangelie hooren; een ieder moet in de gelegenheid worden gesteld zich te bekeeren. Laten de zendingen maar gaan van plaats tot plaats, overal uitstrooiend met volle handen het heerlijk zaad van het Evangelie; meer behoeven zij niet te doen; het komt er niet op aan, wie straks zal oogsten.

Taylor kwam tot deze methode, die bijzonder karakteristiek voor zijn zending is, vanwege zijn vast geloof, dat de dag des Heeren aanstaande was; en eerst als het Evangelie gepredikt zal zijn tot een getuigenis allen volken, zal het einde kunnen komen. Bij de bezetting van een provincie vestigt men zich dus in de hoofdplaats, ook al weet men, dat daar de tegenstand bijzonder groot is; en dan gaat men vandaar naar de dusgenaamde praefectuursteden en zoo verder.

Tegen deze methode zijn van alle zijden bezwaren ingebracht. Onze eigen zending b.v. gaat precies op de tegenovergestelde wijze te werk, en naar wij meenen terecht. Trouwens, reeds terwijl Taylor nog leefde, werd dit beginsel niet meer strak doorgevoerd, maar vestigde men zendingsposten, stichtte men scholen enz. En dat de C. I. M. zelfs tot kerkstichting overgaat, zal straks nog blijken.

Ten zesde, bij het kiezen der zendingen wordt minder op academische vorming als wel op geestelijke gezindheid de nadruk gelegd. De personen, die zich aanbieden, moeten niet alleen hun vast vertrouwen op de zorgende liefde des hemelschen Vaders uitspreken, maar ook kunnen getuigen van een „roeping”; wie zich echter geroepen weet, wordt aangenomen. Natuurlijk is er gevaar, in een geestdriftige vergadering zich geroepen te wanen, terwijl later blijkt, dat het maar vrucht van opwinding was. Vooral onder den invloed van de machtige persoonlijkheid van Taylor kwamen er „geroepen”, die bitter teleurstelden.

Het was een bewijs van Taylors gezond verstand, dat hij hietegen maatregelen nam. Hij stichtte toch in China twee Zendingsscholen, voor mannen en voor vrouwen, ieder afzonderlijk. De opleiding duurt twee jaren. Hier wordt aan de uitgezonden alle mogelijke hulp geboden inzake de taal, de zeden en gebruiken van het land, het kennen van de acclimatiseering enz. en vooral ook bij de geestelijke instelling. Eerst na gunstigen afloop dezer „opleiding” wordt men ingedeeld bij de „jongere zendingen”.

Het geldt ook als een eisch te gaan in Chineesche kleederdracht, en ook, om zich zooveel mogelijk bij de Chineesche levenswijze aan te sluiten. Dat geeft het voordeel, dat men in het binnenland niet dadelijk de aandacht trekt als een „vreemde duivel”. Aan dezen regel houdt men zich niet algemeen; immers, zooveel oordeelen sommigen, als men met zijn vrouw aan den arm loopt (wat een Chinees hoogst vreemd vindt), en zelfs vrouwelijke zendingen gebruikt (terwijl de Chineesche vrouw zich verborgen houdt), dan is het ook niet noodig te doen alsof men een Chinees is door het aantrekken van een Chineesch kleed!

Door het gebruik maken van vrouwelijke krachten onderscheidt zich de C. I. M. ook. O zeker, in alle zendingen zien wij de vrouw optreden; doch hier zijn zij zelfstandig, alsof zij mannen waren; zij worden uitgezonden naar onherbergzame oorden, waar vele gevaren dreigen, en hebben dezelfde taak als de mannelijke zendingen te volbrengen.

Karakteristiek is ook de wijze waarop naar vermeerdering van arbeiders wordt gezocht. Een vorig maal wezen wij op de wonderde gebedsverhooringen van Taylor. Wij kunnen hierin het geloof van Taylor bewonderen, zonder daarom goed te keuren en na te volgen zijn „geestelijken berekeningen”; bij hem was alles echt, kinderlijk vertrouwend, en vrucht van een vast geloof in de letterlijke vervulling van Gods beloften; daarom kon hij God zijn berekeningen en plannen voorleggen, en nu verder zeker zijn, dat de Heere daarnaar handelen zou. Maar wanneer anderen dit zouden willen nadoen, werd het een dood systeem, waarop de Heere zeker Zijn zegen niet zou geven.

Ongetwijfeld heeft Taylor op de C. I. M. zijn persoonlijk stempel gedrukt, en tijdens zijn leven had hij de leiding. Maar het was weer een bewijs van zijn inzicht en wijsheid, dat hij reeds spoedig mannen naast zich stelde, om mee de verantwoordelijkheid te dragen. Eerst deed in Engeland een vriend het finantiël beheer, daarna richtte hij een London Council op voor dit werk. En op het zendingsveld stelde hij een China Council in; in iedere provincie werd een ervaren zending of Chineesche predikant aangesteld als superintendent, die met een director dezen raad uitmaken. En zoo vestigde Taylor bij zijn leven nog den arbeid op vasten grondslag.

Het feit, dat de zendingen niet tot een bepaalde kerk behoeven te behooren, geeft natuurlijk moeite. Maar ook hier zocht men een uitweg, door zendingen van dezelfde belijdenis in dezelfde streken, zooveel mogelijk, te laten werken. Een treffend voorbeeld van de gunstige werking van

deze tactiek geeft de provincie Szetschuan; daar werd zelfs een Anglicaanse kerk gesticht!

Ten twaalfde, omdat de zendingen over het algemeen niet wetenschappelijk onderlegd zijn, en de tweejarige opleiding in het seminarie in China moeilijk voldoende kan worden geacht, wordt het zendingswerk in hoofdzaak gedaan onder de volksmassa's; aan de hooger ontwikkelde Chineezee gaat de C. I. M. voorbij. Ook het schoolwezen is primitief, en de hospitaaldienst is zeer zwak.

Reeds gaven wij op een of ander punt onze critiek. En er ware meer te zeggen. Gaat het b.v. aan, van een arbeider te eischen, dat hij zijn tijdelijk onderhoud zonder meer in de hand des Heeren stelt, zonder dat er een bron van inkomsten is? Al ware dit het geval voor den zending alleen, hij mag er vrouw en kinderen toch niet aan „wag”. Trouwens, tegen verschillende andere principes, waarop de C. I. M. rust, kunnen wij onze bezwaren inbrengen.

Toch is er meer wat ons aantrekt dan afstoot. Welk een ootmoedig geloof, welk een machtig voorwaarts gaan, welk een stille ootmoed, welk een volhardende ijver; en ook welk een krachtig bewustzijn van de roeping Gods, om den heidenen het Evangelie te brengen.

Waarlijk, niet alleen onze arbeiders op het zendingsveld zien in Taylor een voorbeeld, ook wij, die den naam van „zendende kerk” dragen, hebben veel noodig van hetgeen Taylor maakte tot een man, tot een held Gods; vertere ook ons de brandende ijver voor de zaak des Heeren, de liefde tot Jezus Christus, en het heimwee naar de wederkomst van onzen Zaligmaker.

J. D. W.

DE PERSSCHOUWING

Ds H. S. Bouma heeft in „Geref. Kb. Amsterdam-Zuid” een discussie met Ds Kardolus, Herv. pred. Waarover die discussie loopt, is hier een kwestie van ondergeschikt belang. We kunnen ook zonder daarop in te gaan, verstaan wat Ds Bouma in onderstaande passage zeggen wil:

Over het hier gezegde maak ik een paar opmerkingen:

1e. Van harte verheugt het me, dat Ds K. zich beroept op de belijdenis. Daarin staan we op gemeenschappelijke bodem. Als de belijdenis dan ook de basis voor de gedachten-wisseling wordt, kan deze vruchtbaar worden. Mijn groote bezwaar tegen de debatten op de door Ds K. bijgewoonde Utrechtsche vergadering is, dat over het wezen der Kerk werd gehandeld, buiten de uitspraken der belijdenis om. Mijn groote bezwaar tegen Ds K. is nu weer hetzelfde. Hij haalt een zin aan uit Art. 27 N.G.B. Afgedacht daarvan, dat deze zin geen enkel argument bevat voor zijn betoog — is ze niet los te maken van het geheel der belidenisuitspraken over de Kerk (Art. 27—29). Vooral Art. 29 is in geding. Daarin wordt gewezen op het onderscheid tusschen kerk en secte, en op de merktekenen der ware Kerk. We spelen toch maar niet wat met de Kerk, die voor iederen christen, met name voor den Gereformeerden christen, een zaak van de grootste beteekenis is. In Art. 29 staat, — en dat moet Ds K., wil hij zich op de belidenis beroepen, beweren en waar maken — dat, als de Hervormde Kerk de ware Kerk is, de Gereformeerde Kerken een secte zijn.

Op de Utrechtsche vergadering is beweerd, dat de Gereformeerde Kerken ook ware Kerk zijn. Dat vinden we heel vriendelijk, maar dat kunnen we op deze wijze niet accepteren. Gaan we ons werkelijk op de belidenis beroepen, dan wordt het debat heel scherp; dan zullen heel wat menschen zich geweldig ergeren, omdat de zoetachtige schijn-vrede wordt verstoord; maar dan zullen we door Gods genade kunnen komen van de basten tot de kernen. Door de Waarheid heen kunnen we alleen komen tot den vrede. De Waarheid alleen kan ons vrij maken.

De Utrechtsche vergadering, bovenbedoeld, was er een van hervormde zijde.

Waardeeren.

Dr Gunning schrijft in „Pniël”:

Ik lees daar zoo juist in een „Gereformeerd” blad de verklaring, dat een ander „Gereformeerd” blad, maar dat den schrijver hoogst-antipathiek is, zóó jammerhartig-ellendig is, dat het zich „met elk nummer opheft”, m.a.w. als onbestaanbaar en onwezenlijk, als een prul, als een nevel, als een niets doet kennen.

Als ik me wel herinner, heb ik zoo iets gezegd over „Woord en Geest”. De klacht raakt dus mij.

Ik geloof evenwel, dat Dr Gunning zich vergist in mijn bedoeling. Ik had het hierover, dat men den eenen keer zijn lezers leidt in deze richting, den volgende keer een anderen kant te uit doet gaan. Mijns inziens is dat gevaarlijk voor de Una Sancta, want men maakt de menschen los van het bestaande, en geeft ze er niets voor in de plaats. Het wrekt zich straks aan alle kanten; ook in het koninkrijk Gods, als het studeerende geslacht van heden is gekomen over onze gymnasia, hogere burgerscholen enzoovoort. Dr G. zal in dergelijke opmerkingen niet moeten zien een den salonstijl verterende ruwheid over „onbenulligheid”, maar een den

kerksti-
lijkheid

En „
hem ze-
men d-
love h-
zijn d-
citeer d-

Ma-
zij g-
en G-
bladen
van
wordt
tigel-

„Gen-
ten”,
zwaarw-
nuttig?

Ik be-
eerbied-
zelf mij-
van de-
scherps-
want bi-
U begr-
vellinge-
gedacht.

Overk-
bij de g-
in de U-

Ik las
ongeroe-
Firma z-
van woc-
kinderen
voor dit
een gees-
woordig
agenda-l-
van elke-
bel” gees-
ving:

Men-
medew-
scherm-
deren
is, d-
staa-
heid, j-
Op I-
Desem-
tairisme
van St-
Februa-
ook we-
genome-
Pag.
Holst: „

Vrijds-
karakte-
Zouden
gehoord
Van
vrouw I-
ze in

„En bli-
bepeins-
Hij wac-
en vra-

Och ja
en mis-
Het lu-
ten, we-

Toch -
aandach-
denkinge-
van het
resp. als
3e Int-
voorbere-
staats
nog H.
Albarda!

Of zou
tieve (co-
ming is?

In de
de ander-
de uitsp-

„De Heer
evenmin
het zijn

Dit artik-
mocht, van
ilustreert z-
moet, in al-